

Retouradres: Postbus 19157, 2500 CD Den Haag

Aan de voorzitter van de Rekeningencommissie
De heer J. Sneller

cc. de heer R. Vierbergen

Ons kenmerk
RK/2012.49
RIS 253861
Doorkiesnummer
070 – 3532048
E-mailadres
rekenkamer@denhaag.nl
Aantal bijlagen
2
Datum
18 december 2012

Onderwerp:
Rapport Wta-onderzoek 2012

Geachte voorzitter,

De Rekenkamer Den Haag heeft op grond van de Gemeentewet en de Wet toezicht accountantsorganisaties (hierna: Wta) de taak toezicht uit te oefenen op de Gemeentelijke Accountantsdienst (hierna: GAD). Deze doorlopende toezichtstaak is verbonden aan de wettelijke controletaken van de accountant, bijvoorbeeld de controle van de concern- en dienstjaarrekeningen. Het toezicht is gericht op de kwaliteitsbeheersing bij uitvoering van deze wettelijke taken.

Doel- en vraagstelling onderzoek

Doelstelling van het rekenkameronderzoek in 2012 is in beeld te brengen in hoeverre de GAD bij de uitvoering van werkzaamheden voldoet aan de wet- en regelgeving met betrekking tot het thema onafhankelijkheid. Achterliggende gedachte daarbij is dat de GAD als controleur van de jaarrekening een verantwoordelijke rol vervult en dat mede vanwege de andere taken van de GAD, zoals het controleren van andere jaarrekeningen, subsidie-uitgaven en advisering aan het College van B&W, risico's voor de onafhankelijkheid kunnen ontstaan.

In het onderzoek heeft de rekenkamer met de volgende vraagstelling gewerkt:

- *Hoe zorgt de GAD voor naleving van de vereisten uit wet- en regelgeving en heeft de GAD waarborgen voor het behoud van een onafhankelijke taakuitoefening?*
- *Hoe blijkt dat de GAD de vereisten en waarborgen voor onafhankelijkheid in de werkpraktijk hanteert?*
- *In hoeverre heeft de GAD invulling gegeven aan de aanbevelingen uit het vorige rekenkameronderzoek?*

Onderzoeksaanpak

Voor de werkpraktijk-vraag heeft de rekenkamer een casusonderzoek uitgevoerd in twee dossiers waarbij de onafhankelijkheid van evident belang is: de jaarlijkse analyse van de financiële positie van ADO en de afwaardering grondexploitaties als onderdeel in het jaarrekeningtraject DSO.

De rekenkamer heeft het onderzoek verricht door middel van analyse van diverse interne documenten (onder andere Handboek en onderliggende stukken), de verslagen van collegiale toetsingen, bestudering van dossiers (in het computerprogramma auditmanagementsysteem Teammate) en interviews met medewerkers van de GAD. Bij het onderzoek heeft de rekenkamer samengewerkt met twee registeraccountants van de Algemene Rekenkamer.

Conclusies

De rekenkamer concludeert dat de GAD voldoet aan de Wta en heeft op basis van dit onderzoek geen enkele aanwijzing dat de onafhankelijkheid van de GAD in het geding zou zijn. De GAD beschikt over diverse voorzieningen voor het (mede) waarborgen van de onafhankelijkheid: de onafhankelijkheidsfunctionaris (*compliance officer*), een commissie vaktechniek, een opdrachtgebonden onafhankelijkheidscheck binnen het systeem Teammate, de opdrachtgebonden kwaliteitsboordeling (OKB) en een regeling voor onafhankelijkheid en functieroulatie van medewerkers. Uit het casusonderzoek blijkt dat de GAD bij de aanvaarding en de uitvoering van een opdracht nadrukkelijk aandacht besteedt aan het aspect onafhankelijkheid en zo nodig gebruik maakt van externe adviseurs.

De aanbevelingen die de rekenkamer bij het vorige Wta-onderzoek deed, betreffende aanpassingen handboek, schendingenregister en aandacht onafhankelijkheid heeft de GAD overgenomen en uitgevoerd. Een vierde aanbeveling met betrekking tot het instellen van een centrale administratie van OKB resultaten heeft de GAD gemotiveerd niet overgenomen. De rekenkamer kan zich vinden in de door de GAD geleverde motivatie dat de beperkte omvang van de organisatie maakt dat centrale administratie van OKB resultaten weinig toegevoegde waarde heeft.

Doelmatigheid en keuze intern/ extern

Den Haag neemt met Amsterdam een uitzonderingspositie in met een interne accountantsdienst. Alle overige gemeenten hebben de jaarrekeningcontrole uitbesteed aan een externe accountant. Belangrijk verschil bij uitbesteden ten opzichte van een interne accountant is dat er een heldere scheiding ontstaat tussen taken die worden uitgevoerd voor de gemeenteraad (jaarrekeningcontrole) en taken voor het college (advieswerkzaamheden, interne audits). De rekenkamer heeft geprobeerd de voor- en nadelen van de verschillende vormen inzichtelijk te maken door een vergelijking te maken tussen organisatie, taken en kosten van de accountantsfunctie met Amsterdam, Utrecht en Rotterdam. Het bleek door verschillen in verslaglegging, organisatie en takenpakket niet mogelijk een valide vergelijking te maken. De rekenkamer constateert dat daardoor ook het benchmarken van doelmatigheid bemoeilijkt wordt.

De rekenkamer onderschrijft overigens de waarschuwing van de Nederlandse beroepsvereniging van accountants (NBA) in diens managementletter voor gemeenten voor risico's bij uitbesteding van de gemeentelijke accountantscontrole.¹ Voor de aanbesteding is veel deskundigheid nodig en een gedetailleerde beschrijving van de opdracht, teneinde meerwerk en druk op de kwaliteit van de uitvoering te voorkomen. Deze deskundigheid is vaak onvoldoende voorhanden bij de eindverantwoordelijke gemeenteraad. Door de huidige crisis dreigen bij aanbesteding de financiële aspecten zwaarder te wegen dan de kwalitatieve, met het risico dat de accountant de controlegrenzen oprekt en de werkzaamheden verder beperkt dan wenselijk.

Slot

Gelet op de positieve uitkomsten van dit onderzoek naar de onafhankelijkheid van de GAD heeft de rekenkamer afgezien van het formuleren van specifieke aanbevelingen.

Met vriendelijke groet,

P.A.G. Jongmans
voorzitter

¹ 'Taak op taak, risico op risico' Publieke managementletter voor gemeenten, juni 2012, NBA.